

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Argumenta contendentia, Deum semper facere optimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

nem beatificam clarè à Beatis omnibus in Deo cognita, & laudata perpetuò fuisset Iustitia, & reliqua ejus Attributa. Si quis verò exilimet minùs tunc laudatum iri Iustitiam, abundè per eximias illas Misericordiæ laudes compensaretur.

VI. *Dei libertatem minuit sententia asserens eum teneri semper facere optimum.*

Probatum tertio: Sententia asserens Deum moraliter teneri ad faciendum semper optimum, maxime ejus in operando libertatem & indifferentiam imminuit, & sub specioso optimum faciendi prætextu, compedes ei quasdam injicit: dum enim dicunt hi Auctores, Deum moraliter non posse mundum non creare, ponere Incarnationem, &c. necessitatem ei quandam imponunt, hocque licet voce sonet potentiam, re tamen verà est impotentia, sicut est impotentia in homine, quamvis physicè possit, moraliter tamen non posse vitare omnia peccata venialia. Et si dicas, disparitatem esse, quia est imperfectio committere peccatum veniale, facere autem melius, perfectio, & Felix necessitas qua cogit ad melius; idem ergo dic de libertate physicà. Dicitur ergo illud intelligendum est de hominibus, qui, naturà fragiles cum sint, benè cum iis agitur, si ad illa quæ per se recta & honesta sunt, quodammodo compellantur. Tandem in illo axiomate, sermo non est de coactione, & necessitate intrinsecà, sed de extrinsecà, seu quoad leges.

Quo sensu verum sit, Felix necessitas qua cogit ad melius.

VII. *Sequeretur, Deum physicè necessitari ad optimum.*

Quarto probatur: Nam secundum hanc P. Granadi sententiam, sequeretur, Deum etiam physicè necessitari ad optimum: Deus enim, ne quidem physicè facere illud potest, unde oritur contradictio, multò minùs id ex quo sequeretur illum non esse Deum; sed in hac sententia si Deus faceret minus bonum, non esset Deus: ergo non habet potestatem physicam ad faciendum minus bonum, cum non habeat potestatem physicam ut non sit Deus: hac quippe duo, in hac sententià vel idem sunt, vel essentialiter connectuntur.

VIII. *Si homo aliquis vitaret omnia venialia, non sequitur, eum non esse hominem.*

Ad hoc respondet P. Granada sect. 6. num. 32. id non sequi; sicut, inquit, hæc argumentatio non valet, Si homo sine speciali privilegio non peccaret venialiter, non esset homo; sed non habet potestatem physicam ut non sit homo; ergo non habet potestatem physicam ut non peccet venialiter. Sed contrà, quamvis enim nullus sine speciali gratià & privilegio vitet omnia peccata venialia, si tamen quisquam hoc faceret, non sequitur eum non esse hominem, sed id fecisse censetur, quod merè per potestatem physicam potest. Et sanè si sequeretur, eum positò quòd non peccaret venialiter, non fore hominem, mihi certum videtur, non habere illum potestatem physicam ad vitanda omnia venialia, cum non habeat potestatem physicam ut non sit homo: sicque in utroque casu eodem modo tenet consequentia.

IX. *In hac sententia, frustra petentur à Deo multa, quæ tamè à facto ab eo postulatur.*

Probatum quinto: Melius sine dubio erat, fidem Christi in mundo recipi, venire Spiritum Sanctum &c. & tamen hæc petuntur à Deo: sic enim Psal. 2. v. 8. jubetur Christus primum ab æterno suo Patre petere: *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam* &c. quod de spiritali Christi regno, fidèque illius in hominum mentibus disseminandà, intelligendum esse omnes affirmant. Secundum etiam Joannis 14. v. 16. promittit discipulis Christus, se à Patre petiturum: *Ego rogabo Patrem, inquit, & alium Paraclitum dabit vobis, &c.* Si tamen Deus ad hæc & his similia præstanda esset moraliter necessitatus, & ad ea à parte rei ponenda, per se, & independentè ab omni petitione determinatus, ita ut ea infallibiliter semper faceret, inutilis sanè esset omnis harum rerum petitio, præsertim Christo, qui in hac sententià novit Patrem antecedenter ad omnem orationem hæc omnia cer-

tissime facturum, imò moraliter facere non posse contrarium.

Confirmatur: Parum certè dignum Deo videtur dicere illum, si peccata non permitteret, non fore Deum. Siquis fusiùs hanc sententiam impugnatam videre cupiat, consulat P. Arriagam, qui acerrimè in eam invehitur, lubricamque appellat, & fidem aliquo modo tangere affirmat.

X. *Indignum Deo videtur dicere illum non fore Deum, si non permitteret peccata.*

SECTIO TERTIA.

Argumenta contententia, Deum semper facere optimum.

OBIECIENS primò cōtrà illud peculiariter quod suprà diximus, melius scilicet esse ut omnes salventur: cum ergo, ut diximus, plurimi imò multò major hominum pars damnetur, Deus non facit optimum: Contrà hoc, inquam, objicitur, si omnes salvarentur, defuturam varietatem illam & pulchritudinem quæ modò in Universo refulcet ex Dei Iustitià actu exercitã. Respondetur, ut divina Iustitia plenè & perfectè innoscat, nil opus esse ut exerceatur ad extra, sed sufficere quòd à Beatis clarè videatur in Deo existens, sicut plenè innoscent Relationes, & alia quædam Attributa, licet nihil operentur ad extra. Et quamvis in hoc casu non esset exercitium Iustitiæ, plenius tamen, ut dixi, & perfectius compensaretur per singularem illam misericordiam, quæ est super omnia opera Dei, eximiamque infinitæ illius bonitatis ac benignitatis in omnes ostensionem: plusque gloriæ extrinsecæ sibi accerferet omnes salvando, quam peccatores puniendo.

I. *Ostenditur, melius esse ut omnes salventur.*

Iustitia non exercita, melius est ut omnes salventur, plenius compensaretur per summam misericordiam ostensionem.

Obieciens secundò: Quisquis alium maxime & perfectissime amat, eadem operã vult ei optima quæque, & quicquid ad perfectionem ejus & ornatum spectat: cum ergo Dei amor in seipsum summus sit, ex vi illius determinabitur ad optima quæque volendum, suamque per hæc potentiam, gloriam, & magnificentiam manifestandam. Quo enim gradu quis alium amat, eodem etiam vult ei bonum, & pari semper hæc inter se passu procedunt. Sed contrà: hoc enim probaret, Deum ne physicam quidem habere libertatem ad non creandum mundum, non ponendam Incarnationem &c. qui enim perfectè & efficaciter amat finem, non potest non amare & ponere media ad illum finem necessaria: si ergo Deus amet se infinite, & hoc in eo inferat velle majorem suam perfectionem & gloriam extrinsecam, non potest non eam velle, sicque necessariò velle debet creare mundum, ponere Incarnationem &c.

II. *Ex summo Dei in seipsum amor, nõ sequitur, eum semper facere optimum.*

Quo gradu quis amat finem, amat media.

Respondetur itaque, licet Deus necessariò amet seipsum, cum sit bonum usquequaque perfectum, & infinitum, omnique vel minimã labe imperfectionis carens, quæ amorem illius quovis modo impedire posset, aut retardare: hinc tamen non sequitur, cum amare necessariò creaturas, tum quia bonitatem habent limitatam ac finitam, eamque variis imperfectionibus admixtam; quam etiam ob causam Beati, quamvis ad Dei amorem rapiantur necessariò, non tamen propterea, etiam moraliter necessitantur ad volendum Deo objecta omnia secundaria seu creata meliora. Unde integrum est Deo, etiam stante perfectissimo amore sui, non optima tantum ex bonis creatis, sed omnia omnino omittente, nec creaturam ullam producere, plenamque in hoc habet indifferentiam.

III. *Cur Deus necessariò amet, non creaturam.*

Declaratur hæc veritas exemplo Beatorum.

Quòd

IV. Quod verò dicitur, gloriam aliquam extrinsecam Deo ex creaturarum productione accedere, ejusque inde potentiam & sapientiam magis relucere: respondetur abunde Potentiam Dei & Sapientiam per hoc apparere, quòd Deus creaturæ rationali, homini exempli gratiâ, vel Angelo revelet, aut per visionem beatificam clarè ostendat, posse se hujusmodi creaturas producere, quantumvis de facto eas non producat. Et si urgeas, ergo saltem creare teneretur Deus hominem vel Angelum, cui hoc revelet, aut ostendat: negatur tamen consequentia, multum enim Deo de perfectissimo in creaturas dominio decreveret, si vel ad unam creaturam producendam esset moraliter necessitatus: unde ex hoc capite tantum ei perfectionis decederet, quantum accederet ex alio.

V. Objicies tertio: Dum homo quispiam se vel alium ardentem amat, optima quæque & sibi & amico exoptat: ergo idem dicendum est de Deo. Confirmatur: homines lege prudentiæ & rectæ rationis, tenentur facere quod est optimum, alioqui cum imperfectione morali operari conserentur; sed Deus non minus prudentiæ legibus tenetur, quàm homines, ergo. Nec satisficit si quis dicat, ideo creaturæ rationali incumbere ut semper faciat optimum, quia in eo sita est illius perfectio, ut se cum Deo, ultimo sine conjungat, ad quod munus optima quæque maxime conducunt, ac proinde juxta rectæ rationis dictamen ea eligere debet, quæ hujus acquisitioni finis præcipue deserviunt, nec citra violationem legis prudentiæ facere potest contrarium. Deus verò, cum ad amorem & conjunctionem secum, nullâ egeat creaturâ, caret hac obligatione faciendi optimum. Hoc, inquam, non satisficit: etsi enim quis invincibiliter ignoraret Deum, adhuc imprudenter, & cum imperfectione morali operari conserentur, si actu majoris perfectionis omisso, ultra eligeret aliquid imperfectius.

VI. Ad Argumentum itaque simul & Confirmationem respondetur, disparitatem esse, quòd hominibus ex hujusmodi operationibus accrescat aliqua perfectio, non Deo. Quæ etiam est causa, cur non amet necessariò gloriam suam extrinsecam, sed possit illam planè omittere, nullam omnino creaturam producendo, quia scilicet non amaret se perfectius intensivè, sed solum extensivè, ex quo amore nihil Deo accrescit perfectionis: Unde sine ulla imperfectione potest, non tantum non facere quod melius est, sed omnino nihil ad extra producere.

VII. Objicies quartò: Creatura quæ plura & meliora in Dei obsequium facere potest, & nihilominus non faceret, minus Deum amare conserentur: si ergo Deus optima quæque in sui gratiam non præstet, cum possit, minus perfectum respectu sui amorem habere similiter judicabitur. Respondetur negando consequentiam: ratio est, tum quia, ut supra dixi, multum Deo de perfectio illius in creaturas dominio decederet, si vel unam moraliter creare teneretur: tum ob alias rationes numero tertio allatas: tum demique quia, ut tota Sectione secundâ vidimus, Deus de facto non fecit optimum, nihilo tamen fecius negare nemo potest, quin se perfectissime diligat.

VIII. Objicies quintò: Nihil apud Theologos frequentius, quam ut eo ipso quòd aliquid melius sit ac decentius, inferant Deum de facto id fecisse; ergo omnium animis insitum quasi à natura est, Deum semper facere optimum. Respondetur, hoc argumentum à nemine adduci ut evidens, sed tantummodo ut quandam congruentiam, unde nec

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ab ullo censetur hæc ratio convincere, nihilque Auditoribus familiarius, quàm ut eam negent. Sicut exempli gratiâ, quis Beatissimam Virginem sine originali conceptam esse, ex eo præcisè certò deducat, quòd sit optimum, & gratia primò conceptionis instante melior quàm gratiæ negatio, & peccatum: nullus hoc modo unquam argumentari est ausus, nec nisi auctoritate Ecclesiæ, ac Scripturæ, & aliis rationibus accedentibus id asserere: unde hinc potiùs desumitur argumentum pro contrariâ sententia. Verum est quidem, quando aliquid est connaturaliter debitum, inferre solemus Deum id facturum, ubi non est peculiaris ratio in contrarium: nullus tamen infert ex eo præcisè hoc futurum; quòd sit melius.

IX. Objicies sextò: Si, ut supra diximus, qui intensè amat Deum, non teneatur optima quæque illi velle, cur stante illo amore non possit eum graviter offendere. Respondetur, rationem esse, sive enim sit amor intensus, sive remissus, modò sit verus amor Dei, & appetitivus super omnia, perinde excludit omne grave peccatum. Unde difficultas par est utrique sententiæ: nec enim quia amat Deum amore valde intenso, ideo non potest eum offendere, sed præcisè quia illum amat; non tamen propterea, etiam juxta auctores contrariæ sententiæ, qui Deum hoc pacto remissè amat, tenetur optima quæque, & Deo gratissima prestare.

X. Objicies septimò: Amor tendit ad unionem voluntatum; ergo perfectus amor ad perfectam unionem; qui ergo Deum perfectè amat, non potest non se ei perfectè unire & conformare, volendo scilicet quæ ei maxime viderit placere: Cum ergo Dei in se amor infinitis gradibus superet amorem, quem homo ullus de eo habere potest, amare sibi & velle debet optima. Sed contrà: hoc enim, ut supra dixi, argueret necessitatem physicam. Respondetur itaque, amorem unire quidem voluntates, ita ut qui alium amat, non possit contrarium velle ei quod à persona amatâ videt diligi; hoc enim dissensionem inter eos pareret, & amorem destrueret: non tamen tenetur velle optima, hoc namque lex amoris non exigit, ut sæpe dictum est. Addo, quamvis hoc in voluntate creatâ haberet locum, non tamen in Deo; multum enim ei de perfectio in res omnes dominio decederet, si moralis necessitate ad hæc vel illa teneretur, & ob alias causas sectione precedente declaratas.

XI. Objicies octavò: Voluntas divina divino intellectui semper est conformis, sed intellectus divinus dicitur Deum ita se amare debere, nihil ut prætermittat eorum quæ ad majorem ejus gloriam quoquo modo pertinent; ergo divina voluntas eadem similiter vult. Sed contrà: hinc enim sequeretur, ne libertatem quidem physicam in Deo reperiri, cum Voluntas divina nec physicè esse queat contraria intellectui, aut non esse rectissima.

XII. Ad argumentum itaque respondetur, non dicitur intellectum divinum, esse simpliciter melius Deo, amare unum objectum creatum potiùs quàm aliud; cum actus ejus omnes, quibus hæc objecta amat, sint æquales; nullâ ergo ratione judicare potest divinus intellectus amorem melioris objecti esse meliorem. Verum est quidem, inter objecta ipsa creata esse inæqualitatem, & intellectum divinum qui singula suis ponderat momentis, judicare unum esse alio præstantius, & ut tale, illud Deo proponit; voluntas nihilominus divina, in quam se cunque partem inflectit, est simpliciter æquè recta, utpote cujus actus omnes semper sunt rectissimi, & infinite honesti ac perfecti.

XIII.
Non tenetur
voluntas
divina ad
amare, quod
intellectus
judicat ma-
terialiter
optimum.

Dixi, non judicare divinum intellectum, esse Deo simpliciter melius amare unum objectum creatum, potius quam aliud: secundum quidem enim, & extensivè, ut supra diximus, melior est per se loquendo actus, qui fertur in melius objectum, & pari semper hæc inter se passu procedunt. Hoc tamen sensu non tenetur divina voluntas semper id amplecti, quod intellectus judicat esse materialiter melius, sed potest ab eo discordare; tum quia nullus esset modus volendi objecta perfectiora, cum intellectus melius semper & melius objectum proponat in infinitum; tum quia, ut sæpe dictum est, multum Deo de præstantiâ libertatis decederet, si adhæc vel illa moraliter necessitaretur, sed dignitas ejus & perfectio postulat, ut integrum ei sit, etiam moraliter, quodcumque objectum pro sua voluntate eligere; contrarium siquidem, est libertatem sonet, ro tamen verâ libertatem ejus & indifferentiam inminuit, & quasdam ei compedes injicit.

SECTIO QUARTA.

Alia quedam argumenta contententia,
Deum semper facere optimum.

I.
Obi. Etia de-
ducta ex co-
ceptu super-
ni artificis.

OBICIENS non d: Deus, non in actu primo tantum, sed etiam in actu secundo est sapientissimus artifex, ergo optima produxit: antecedens probat P. Granada ex præstantiâ hujus Universi, summâque rerum omnium inter se consensione & harmoniâ, situ denique earum & ordine aptè ad eod dispositarum, ut nihil vel quoad varietatem jucundius, vel quoad splendorem magnificentius, vel quoad ornatum pulchrius cerni possit. Unde, inquit, cum Deus opera singula cõspiciens, dixisset unumquodque esse bonum, Universa tandem intuens, miramque eorum dispositionem, connexionem, & ordinem, ea dixit esse valde bona. *Vidit Deus cuncta que fecerat*, inquit Scriptura Gen. 1. vers. 31. *& erant valde bona*, tantus nimirum ex conjunctione cum aliis de novo singulis accessit splendor. Hoc argumentum, inductione per omnia factâ, fusillimè prosequitur P. Granada citatus Sect. 5. per totam.

II.
Nunquam
Deus rem
tam perfe-
ctam produ-
cit, quin
possit produ-
cere perfe-
ctiorem.

Joannes Cardinalis de Lugo Disp. illâ secundâ citatâ, Sect. 2. num. 31. ait Deum non posse esse sapientissimum artificem in actu secundo, cum nunquam rem tam perfectam producat, quin aliam & aliam perfectiorem producere possit in infinitum. Hanc solutionem rejicit P. Arriaga hic, Disp. 27. num. 16. asserens possibilem esse creaturam omnium nobilissimam, ac proinde Deum illam producendo, esse posse sapientissimum & perfectissimum artificem in actu secundo.

III.
Non est pos-
sibilis crea-
tura omnia
perfectissima

Hoc tamen P. Arriagæ assertum latè impugnavi Disp. 46. Phys. Sect. 7. omnesque ab eo ad creaturam perfectissimâ possibilitatem astruendam, adductas rationes confutavi, probabiliusque esse ostendi implicare creaturam omnium perfectissimam: unde hoc nomine rejici nequit solutio posita, nec Deus ex parte rerum creaturarum, seu materialiter dici sapientissimus artifex, sed ex parte modi tantum, & formaliter; quatenus scilicet quicquid facit, summâ sapientiâ & prudentiâ facit, nec aliter quam perfectissimè hoc sensu operari possit. Adde, supra Sectione secundâ ostensum esse, Deum de facto non fecisse optimum ex parte objecti materialis, sed alios mundos multo hoc perfectiores, & alia creare eum posse, quæ tamen

Quo sensu
Deus sit in
actu secundo
sapientissi-
mus artifex.

de facto non creavit: per quod satisfit inductioni hic à P. Granada per res omnes factæ.

IV.
Quod Deus
voluptatem
ex creaturâ
existente ac-
cipiat, non
arguit eam
necessitari
ad optimum.

Objicies decimò: Deus ex creaturâ existente, majorem vel minorem voluptatem pro majore vel minore creaturæ perfectione accipit: ergo producere meliora debet, alioqui voluptate illâ caret, & esset minùs beatus; quod Deo repugnat. Hæc verò difficultas solum urget in sententiâ actum liberum Dei statuente adæquatè intrinsicè; in aliâ enim sententiâ locum non habet, cum in illâ non sit ulla in Deo voluptas libera intrinsicè.

V.
Deus volu-
ptate liberâ
ex creaturâ
proveniente
carere possit
pro libito.

Hoc argumentum, siquid probet, probat Deum, non moraliter tantum, sed etiam physicè necessitari ad Incarnationem, & ad creaturam quamque perfectissimam producendam. Respondetur itaque, licet Deus voluptatem ex Incarnationis, aut alterius rei existentia percipiat, hanc tamen, libera cum sit, posse in Deo non esse, non physicè tantum, sed moraliter, alioqui, ut sæpe diximus, multum Deo de perfectio ejus in res externas dominio, libertatisque perfectione decederet. Quod verò dicitur, Deum non posse esse minùs beatum, verum id quidem est, si loquamur de beatitudine essentiali: hæc enim tam necessaria est, quàm ipse Deus: si verò fermo sit de beatitudine accidentalî, ipsum nomen *accidentale* indicat posse Deum illâ carere, cum ipso facto quod accidentalî sit, possit adeste vel abesse. Deinde, sicut (ut bene advertit P. Arriaga hic, num. 32.) quando Deus amat se, actus ille habet eminenter omnem honestatem possibilem, qua de causâ amor quem Deus habet de seipso, est æquè perfectus intensivè ac amor Dei de se & de creaturis, unde amor Dei ut extenditur ad creaturas, solum addit perfectionem aliquam extensivam, ita voluptas seu gaudium, Deo ex intuitione sui proveniens, eminenter modòque longè præstantiori continet gaudium omne quod ex creaturarum quarumcumque existentia percipere potest, & hoc extensivè tantum aliquid addit, quo proinde ob libertatem perfectissimam, plenissimumque in res creatas dominium, carere potest.

IV.
Deus volu-
ptate liberâ
ex creaturâ
proveniente
carere possit
pro libito.

V.
Deus volu-
ptate liberâ
ex creaturâ
proveniente
carere possit
pro libito.

Beatitudo
Dei essentia-
lis & acci-
dentalis.

Amor Dei,
de seipso e-
que perfe-
ctus est in-
tensivè, & e-
que amor
quem de se
habet & creaturâ.

SECTIO QUINTA.

Satisfit auctoritatibus Patrum, dum
dicere videntur, Deum semper
facere optimum.

ARGUIT undecimò P. Granada ab auctoritate: & primò ex Concilio Francofordiensi, ab Adriano Papa confirmato, in Epistolâ ad Episcopos Hispania, in qua Epistolâ sic habetur: *Credamus Deum omnia velle, que meliora sunt*. Idem docere videtur S. Clemens Alexand. lib. 6. Stromatum: *Cum sit*, inquit, *bonus Deus, &c.* prout capax erat uniuscujusque natura, factum est, & sit unumquodque ad ipsum, quod est melius proficiens. Tertio, ad hoc probandum assert Granado S. Cyrillum Alexan. qui lib. 2. Thefauri, cap. 1. sic habet: *Quia & omnia Pater potest, & meliora semper vult, consubstantialis sibi ex Deo nascitur Filius*. Hoc ipsum docere videtur S. Basiliius Homilia 9. ex variis: *Vnum quidem hoc*, inquit, *habere in mentibus nostris presumptum oportet, quod nihil eorum que nobis accidant, malum sit, aut tale, ut melius illo aliquid excogitare queamus*. Denique, ut alios omittam, his Patrum dictis consonat S. Damascenus lib. 2. Orthod. fidei, cap. 29. initio: *Omnia,*

I.
Argumentum
ductum ab
auctoritate,
ad proban-
dum, Deum
semper facere
optimum.

S. Clementi.

S. Cyrillus.

S. Basiliius.